

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

20 ביולי 2005

195

י"ג בתמוז התשס"ה

עמוד

הצעת חוק החברות (תיקון מס' 4) (חברה לתועלת הציבור), התשס"ה-2005 1092

הצעת חוק החברות (תיקון מס' ?) (חברה לתועלת הציבור), התשס"ה-2005

תיקון סעיף 1

1. בחוק החברות, התשנ"ט-1999' (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 –

(1) אחרי ההגדרה "חברה לרישומים" יבוא:

"חברה לתועלת הציבור" – כמשמעותה בפרק ראשון א' בחלק התשיעי";

ד ב ר י ה ס ב ר

מאפשר החוק, בסעיף 11(ב), את התאגדותה של חברה למטרות ציבוריות בלבד, אם תקנונה אוסר על חלוקת רווחים לבעלי מניותיה. חוק הנאמנות קובע הוראות מסוימות שמטרתן פיקוח על ידי רשם ההקדשות, שמונה על פי החוק האמור, על חברה לתועלת הציבור. חברה כאמור מוגדרת בסעיף 32 לחוק הנאמנות כחברה הרשומה לפי פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 (להלן – פקודת החברות), שמתקיים בה אחד מאלה: היא קיבלה היתר לפי הפקודה האמורה מאת שר המשפטים שלא לציין את הסיימת בע"מ בצד שמה, היא פטורה מתשלום מסים מסוימים, או שבית המשפט הצהיר, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, שהיא חברה לתועלת הציבור שכן היא פועלת למטרה ציבורית.

המונח "חברה לתועלת הציבור" בחוק הנאמנות אינו זהה לאמור בסעיף 11(ב) לחוק, ובתוצאה מכך לא כל החברות שהתאגדו בהתאם להוראת סעיף 11(ב) האמור נחשבות לחברות לתועלת הציבור לענין חוק הנאמנות. מוצע ליצור התאמה בין ההסדרים החלים על חברה לתועלת הציבור כמשמעותה בחוק הנאמנות לבין חברה שמטרותיה ציבוריות לפי החוק, וכן לקבוע באופן מפורש מגבלות על שינוי מטרותיה ותקנונה של חברה לתועלת הציבור כדי למנוע את הפיכתה לחברה עסקית, להסדיר את אופן פירוקה של חברה לתועלת הציבור ומעמד נכסיה בפירוק, וכן להסדיר את הפיקוח והבקרה על חברה לתועלת הציבור, תוך הוספת כלים לפיקוח כאמור.

לפיכך מוצע לבטל את ההסדר הקבוע היום בחוק הנאמנות לענין חברות לתועלת הציבור, ולקבוע הסדר מפורט לענין אופן פעולתה של חברה כאמור ודרכי הפיקוח והבקרה עליה, במסגרת הכללית של החוק, החל כמובן גם על חברה זו. עם זאת, מוצע לאפשר לרשם ההקדשות שמונה לפי חוק הנאמנות, המטפל כיום, בדומה לרשם העמותות שמונה לפי חוק העמותות, התש"ם-1980 (להלן – חוק העמותות), בגופים הפועלים למטרות ציבוריות וללא כוונת רווח, להמשיך ולפקח על התנהלותן התקינה של חברות לתועלת הציבור.

זאת ועוד, הסדרת פעילותן התקינה של חברות לתועלת הציבור, ובעיקר קביעת ההגבלות בחוק המוצע לענין שינוי מטרותיה של חברה כאמור, איסור חלוקת הרווחים על ידה, וחובתה להזדהות במפורש כחברה לתועלת הציבור, יש בה כדי לתרום לביטחונם של

כללי

החוק המוצע נועד להסדיר את פעולתה של חברה הפועלת למטרות ציבוריות, ללא כוונת רווח, באופן שימנע ניצול לרעה של צורת התאגדות זו, והאת נוכח האינטרסים הציבוריים ואינטרסים נוספים, למשל בתחום הלבנת ההון, למנוע מחברות אלה לפעול בלא פיקוח ובקרה.

בחברה לתועלת הציבור, בהיותה גוף הפועל ללא מטרת רווח, הממומן, ככלל, מכספי ציבור (לדוגמה, חברה הממומנת על ידי גיוס כספים מהציבור או בעקיפין על ידי פטור ממסים) מתעוררת בעיה מיוחדת, הנגזרת מ"בעיית הנציג". בעיית הנציג מתעוררת בכל אותם מצבים שבהם אדם שולט ומנהל נכסים בעבור אחרים.

כאשר המדובר בחברה עסקית, שבה נושאי המשרה מנהלים את נכסי החברה, הבעיה פחותה, מאחר שלבעלי המניות יש אינטרס כלכלי. ההנחה היא כי קיומו של האינטרס הכלכלי מהווה תמריץ במקרים המתאימים להפעלת הכלים התאגידיים העומדים לרשות בעלי המניות, לשמירה על ניהול נכסי החברה בידי נושאי המשרה המתמנים על ידם, ואולם בחברה הפועלת ללא כוונת רווח, הבעיות האמורות חמורות יותר – ראשית, מעצם טבעו של הגוף, הוא פועל ככלל, לקידום מטרה ציבורית, בעבור ציבור נהנים גדול ובלתי מסוים. לציבור זה, לעיתים אין מידע באשר לפעילותו של התאגיד לטובתו, ומכל מקום, אין לו את הכלים או היכולת להתארגן יחדיו לשם הבטחת קיום מטרות התאגיד. שנית, בתאגיד הממומן מתרומות מהציבור, אין לתרום, בדרך כלל, יכולת או רצון להקצות את המשאבים הנדרשים לשם בחינה האם התרומה אכן הגיעה ליעדה. כמו כן, מאחר שהחברה אינה רשאית לחלק רווחים לבעלי מניותיה, הרי שככלל, לבעלי המניות אין את אותו אינטרס כלכלי, לפקח כי נושאי המשרה בחברה מנהלים את החברה לשם השגת מטרותיה.

כיום מוסדרת פעולתן של חברות לתועלת הציבור, באופן חלקי בלבד, בחוק הנאמנות, התשל"ט-1979 (להלן – חוק הנאמנות), וכן, מטבע הדברים, בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן – החוק). על פי ההסדר הקיים,

¹ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

(2) אחרי ההגדרה "חברת מטרה" יבוא:

"חוק הנאמנות" – חוק הנאמנות, התשל"ט-1979;

"חוק העמותות" – חוק העמותות, התש"ם-1980;

(3) אחרי ההגדרה "רשות ניירות ערך" יבוא:

"רשם ההקדשות" – כמשמעותו בחוק הנאמנות;

2. בסעיף 8 לחוק העיקרי, אחר פסקה (2) יבוא:

תיקון סעיף 8

"(3) לגבי חברה לתועלת הציבור – גם אישור כאמור בסעיף 345ב(א)."

3. בסעיף 11(ב) לחוק העיקרי, במקום הסיפה החל במילים "שבתקנונה נקבע" יבוא "לתועלת הציבור".

תיקון סעיף 11

4. בסעיף 40 לחוק העיקרי, אחרי פסקה (2) יבוא:

תיקון סעיף 40

"(3) שינוי תקנון שבעקבותיו הופכת חברה לחברה לתועלת הציבור, כאמור בסעיף 345ב(ב)."

5. אחרי סעיף 345 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת פרק ראשון א'

"פרק ראשון א': חברה לתועלת הציבור"

חברה לתועלת הציבור היא חברה שמתקיים בה אחד מאלה:
הציבור

(1) בתקנונה נקבעו מטרות ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים או חלוקה אחרת לבעלי מניותיה;

(2) בית המשפט הצהיר, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, שהיא חברה לתועלת הציבור שכן היא פועלת למטרה ציבורית.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 345 המוצע, ולסעיף 3 להצעת החוק

סעיף 11 לחוק, שענינו תכלית החברה, קובע בסעיף קטן (א) כי תכלית חברה היא לפעול על פי שיקולים עסקיים להשאת רווחיה. סעיף קטן (ב) קובע כי הוראה זו לא תחול על "חברה שבתקנונה נקבע כי היא הוקמה להשגת מטרות ציבוריות בלבד ואשר תקנונה אוסר חלוקת רווחים לבעלי מניותיה", שהיא למעשה חברה לתועלת הציבור לענין החוק.

בחוק הנאמנות לעומת זאת, הקובע כאמור הוראות שמטרתן דיווח ופיקוח על ידי רשם ההקדשות על חברות לתועלת הציבור, מוגדרת "חברה לתועלת הציבור" בסעיף 32 כ"חברה הרשומה לפי פקודת החברות שנתקיימה בה אחת מאלה:

(1) היא קיבלה משר המשפטים היתר לפי סעיף 23 לפקודת החברות;

(2) היא פטורה מתשלום מסים לפי סעיף 9 לפקודת מס הכנסה, לפי סעיף 39 לחוק מס רכוש וקניין פיצויים, התשכ"א-1961, או לפי סעיף 61 לחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג-1963;

התורמים מקרב הציבור שכן כספם ישמש בעיקרו למטרות שלשמן נתרם. באופן נגזר, תוכלנה גם החברות עצמן לגייס כספים בדרך קלות מאחר שציבור התורמים שלהן יוכל להסתמך על היותן, בכל עת, חברות הפועלות למטרות ציבוריות בלבד, וזאת במובחן מיתר החברות במשק הישראלי הפועלות משיקולים עסקיים ולהשאת רווחים, כקבוע בסעיף 11(א) לחוק (להלן – חברות עסקיות).

מוצע, בסעיף 5, להוסיף פרק בחוק המתייחס באופן מיוחד לחברה לתועלת הציבור וקובע הוראות מיוחדות שיהולו לגביה. הוראות אלה, ככלל, קובעות מספר שינויים ביחס להוראות החוק, החלים לענין חברה כאמור.

מוצע לקבוע כי אין להתנות על הוראות הפרק האמור (סעיף 345ב המוצע) כי הוראותיו יחולו נוסף על הוראות החוק ועל הוראות כל דין אחר, וכי במקרה של סתירה יגברו הוראותיו (סעיף 345ב המוצע) כמו כן מוצע, בסעיפים 2 עד 4 לתקן מספר סעיפים בחוק, בהתאמה לשינויים שנקבעו בפרק המוצע.

¹ ס"ח התשל"ט, עמ' 128.

² ס"ח התש"ם, עמ' 210.

345ב. (א) המבקש לרשום חברה לתועלת הציבור, יצרף לבקשה לרישום החברה כאמור בסעיף 8, אישור מאת רשם ההקדשות כי לאחר רישומה יתקיימו בה התנאים האמורים בסעיף 345א(1); ראה הרשם כי מתבקש רישומה של חברה לתועלת הציבור, לא ירשום אותה אלא אם כן צורף לבקשה אישור רשם ההקדשות כאמור.

(ב) קיבלה חברה החלטה על שינוי תקנונה ובעקבות השינוי כאמור תהפוך לחברה לתועלת הציבור, לא יהיה תוקף להחלטה כאמור אלא לאחר רישום השינוי בידי הרשם; ראה הרשם כי מתבקש שינוי תקנון כאמור בסעיף קטן זה, לא ירשום את השינוי אלא אם כן צורף אישור רשם ההקדשות כי בעקבות שינוי התקנון יתקיימו בחברה התנאים האמורים בסעיף 345א(1).

ד ב ר י ה ס ב ר

לכזו בדרך של תיקון תקנונה, וזאת, בין אם קיבלה פטור ממס ובין אם לאו.

יצוין כי ההגדרה המוצעת אינה מונה את רשימת המטרות הציבוריות ומותירה אותה כרשימה פתוחה. מטרה ציבורית יכולה להיות מטרת חינוך, תרבות, דת מדע, אמנות, סעד, בריאות ספורט, או כל מטרה ציבורית אחרת כיו"ב.

במקביל להוספת ההגדרה המוצעת ל"חברה לתועלת הציבור" מוצע לתקן, בסעיף 3 להצעת החוק, את הוראת סעיף 11(ב) לחוק, ולהפנות בה אל הגדרה זו.

לסעיף 345ב המוצע, ולסעיף 2 להצעת החוק

חברה יכולה להיות חברה לתועלת הציבור ממועד התאגדותה אם נכללות בתקנונה במועד זה ההוראות הקבועות בסעיף 345א(1) המוצע, או להפוך לחברה כאמור במועד מאוחר יותר בעקבות שינוי תקנונה כך שייכללו בו ההוראות האמורות. סעיף 345ב המוצע קובע הוראות מיוחדות ברישום חברה לתועלת הציבור בכל אחת מהדרכים האמורות.

בסעיף קטן (א) המוצע מוסדר רישומה של חברה לתועלת הציבור המוקמת ככזו במועד התאגדותה. כך, מוצע לקבוע בסעיף המוצע, כמו גם בסעיף 8 לחוק, כנוסחה המוצע בסעיף 2 להצעת החוק, כי במסגרת הגשת הבקשה לרישום חברה לתועלת הציבור, קרי, חברה שבתקנונה נקבעו הוראות כאמור בסעיף 345א(1) המוצע, יצורף למסמכים שנדרשת חברה זו להציג לרשם החברות גם אישור מאת רשם ההקדשות, וזאת כתנאי לרישומה. כך יובטח, כבר במועד הגשת הבקשה לרישום חברה לתועלת הציבור כי רשם ההקדשות ידע על הקמתה. כמו כן, רשם ההקדשות יוכל לבחון באותו מועד האם החברה שמתבקש רישומה אכן עומדת בתנאים הנדרשים מחברה לתועלת הציבור. מובן כי אם החברה אינה עומדת, לדעת רשם ההקדשות, בתנאים אלה, יודיע על כך לרשם החברות, ויחול על רישומה הדין הרגיל החל על חברות (וזאת, בכפוף לאפשרות הערעור על קביעה כאמור של רשם ההקדשות בהתאם להוראות סעיף 345ב המוצע).

(3) בית המשפט הצהיר, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, שהיא חברה לתועלת הציבור באשר ענינה הוא חינוך, תרבות, דת, מדע, אמנות, סעד, בריאות, ספורט או מטרה ציבורית אחרת.

המונח "חברה לתועלת הציבור" בחוק הנאמנות אינו זהה לאמור בסעיף 11(ב) לחוק, וכתוצאה מכך לא כל החברות שהתאגדו בהתאם להוראת סעיף 11(ב) לחוק נחשבות לחברות לתועלת הציבור.

מוצע ליצור התאמה בין ההסדרים החלים על חברה לתועלת הציבור כמשמעותה בחוק הנאמנות לבין חברה שמטרותיה ציבוריות לפי החוק, ולשם כך לאחד בין המונחים בחוקים השונים וליצור הגדרה אחת למונח "חברה לתועלת הציבור".

בהגדרה המוצעת, מוצע לכלול, בשינויים קלים, את התנאי הקיים היום בסעיף 11(ב) לחוק, ולראות בחברה כחברה לתועלת הציבור אם נקבעו בתקנונה מטרת ציבוריות בלבד וכן איסור על חלוקת רווחים לבעלי מניותיה. עוד מוצע להותיר על כנה את האפשרות הקיימת כיום בחוק הנאמנות (בסעיף 32(3)), ולפיה היועץ המשפטי לממשלה רשאי לבקש מבית המשפט להכריז על חברה כחברה לתועלת הציבור אם היא פועלת למטרה ציבורית.

עם זאת מוצע להשמיט מההגדרה המוצעת את התנאי הקבוע היום בסעיף 11(1) לחוק הנאמנות שכן תנאי זה אינו רלוונטי עוד. האפשרות לקבל היתר משר המשפטים שלא לציין את הסיומת בע"מ בצד שמה של חברה לתועלת הציבור, שהייתה קיימת בפקודת החברות, בוטלה בעת חקיקתו של החוק. במקביל למחיקת תנאי זה מוצע להתייחס בהוראות המעבר לחברה שקיבלה בעבר היתר כאמור (סעיף 9(ג) המוצע).

כמו כן, מוצע לבטל את התנאי הקושר בין היותה של חברה פטורה ממסים מסוימים (סעיף 32(2) לחוק הנאמנות) להיותה חברה לתועלת הציבור הכפופה לפיקוחו של רשם ההקדשות. כך, חברה תוכר כחברה לתועלת הציבור, מיום התאגדותה ככזו, או מיום הפיכתה

(ג) רשם הרשם חברה לתועלת הציבור או רשם שינוי תקנון כאמור בסעיף זה, יעביר לרשם ההקדשות עותק מתעודת ההתאגדות של החברה ומתקנונה וכן את רשימת בעלי המניות והדירקטורים בחברה; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מחובת החברה כאמור בסעיף 345ג(ג).

פנקס חברות לתועלת הציבור (א) רשם ההקדשות ינהל פנקס של חברות לתועלת הציבור (בפרק זה – הפנקס).

(ב) הפנקס יהיה פתוח לעיון הציבור וכל אדם רשאי לעיין בו.

(ג) חברה לתועלת הציבור תגיש לרשם ההקדשות בקשה לרשום אותה בפנקס, בתוך 14 ימים מיום קבלת תעודת ההתאגדות; החברה תצורף לבקשתה כאמור, עותק מתעודת ההתאגדות ומתקנון החברה וכן את רשימת בעלי המניות והדירקטורים בחברה; הצהיר בית המשפט על חברה לתועלת הציבור כאמור בסעיף 345א(2), או הפכה חברה לחברה לתועלת הציבור בעקבות שינוי תקנון כאמור בסעיף 345ב(ב), יחול האמור בסעיף קטן זה, בשינויים המחויבים, מיום ההצהרה או מיום השינוי, לפי הענין.

(ד) קיבל רשם ההקדשות בקשה מאת חברה לתועלת הציבור לרישום בפנקס כאמור בסעיף קטן (ג) ירשום אותה בפנקס וימסור הודעה על הרישום לחברה ולרשם.

(ה) בלי לגרוע מחובת החברה לתועלת הציבור להגיש בקשה לרישומה בפנקס לפי הוראות סעיף קטן (ג), נודע לרשם ההקדשות בדרך אחרת על קיומה של חברה כאמור, ירשום אותה בפנקס וימסור הודעה על הרישום לחברה ולרשם.

(ו) חובת ההודעה לרשם ההקדשות החלה על נאמן של הקדש ציבורי לפי סעיף 26(א) ו-(ב) לחוק הנאמנות תחול על חברה לתועלת הציבור, בשינויים המחויבים; רשם ההקדשות ירשום בפנקס כל מידע שמסרה לו חברה לתועלת הציבור לפי סעיף קטן זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

נגזר בחינה של רשם החברות ורשם ההקדשות, כתנאי לרישומה.

לסעיפים 345ג ו-345ה המוצעים, ולסעיף 6 להצעת החוק (לסעיף קטן (ב)1א) המוצע

בדומה למצב החוקי הקיים היום לגבי חברות לתועלת הציבור, לפי חוק הנאמנות, מוצע כי רשם ההקדשות ימשיך לנהל פנקס של חברות לתועלת הציבור (להלן – הפנקס). ניהול הפנקס, והעמדתו לעיון הציבור, מאפשרים, בין השאר שקיפות ופיקוח על התנהלותן של חברות לתועלת הציבור.

כדי שהמידע בפנקס יהיה אמין ומעודכן, מוצע לחייב חברה לתועלת הציבור, להירשם בפנקס בתוך 14 ימים ממועד קבלת תעודת ההתאגדות, מיום הפיכתה לחברה לתועלת הציבור בעקבות שינוי תקנונה, כאמור בסעיף 345ב(ב) המוצע, או מיום הצהרה של בית המשפט על חברה כחברה לתועלת הציבור, כאמור בסעיף

סעיף קטן (ב) המוצע, קובע הוראות לענין שינוי תקנון של חברה, שבעקבותיו ייקבעו בתקנונה הוראות כאמור בסעיף 345א(1) המוצע, והחברה תהפוך לחברה לתועלת הציבור. מוצע לקבוע בסעיף האמור, כמו גם בתיקון המוצע לסעיף 40 לחוק, בסעיף 4 להצעת החוק, כי לשינוי תקנון כאמור לא יהיה תוקף אלא אם כן נרשם על ידי רשם החברות, וזאת במובחן מתיקון תקנון אחר של חברה, למעט שינוי מטרות, שתוקפו אינו מותנה ברישומה אצל רשם החברות. עוד מוצע לקבוע, בדומה לרישום חברה לתועלת הציבור שמתאגדת ככזו, כי רשם החברות לא ירשום את שינוי התקנון, אלא אם כן צורף לבקשה אישור רשם ההקדשות.

יצוין כי אפשרות נוספת לקיומה של חברה לתועלת הציבור היא בעקבות הצהרת בית המשפט על חברה כחברה לתועלת הציבור כאמור בסעיף 345א(2) המוצע. אפשרות זו אינה מוסדרת במסגרת הסעיף המוצע מכיוון שאין המדובר בפעולה של החברה המצריכה באופן

ציון חל"צ בצד שם חברה
345א(2) המוצע, נוסף על חובת החברה להירשם כאמור ובלי לגרוע ממנה, מוצע לקבוע כי רשם החברות יעביר לרשם ההקדשות עותק מתעודת ההתאגדות של חברה לתועלת הציבור, את תקנונה ואת רשימת בעלי המניות והדירקטורים בחברה.

345א(א) חברה שאינה חברה לתועלת הציבור וכן חברה לתועלת הציבור שלא נרשמה אצל רשם ההקדשות, לא תציין בצד שמה את הסיימת האמורה בסעיף קטן (א), ולא תציג עצמה בדרך אחרת כחברה לתועלת הציבור.

עילה נוספת להרמת מסך
345א. לא נרשמה חברה לתועלת הציבור בפנקס, רשאי בית המשפט, לבקשת נושה, לייחס חוב של החברה לבעל מניה בה.

סייג לשינוי תקנון
345א(א) על אף הוראות סעיף 20, חברה לתועלת הציבור אינה רשאית לשנות את המטרות הקבועות בתקנונה או את ההוראה בתקנונה האוסרת על חלוקה לבעלי מניותיה, ולא יהיה תוקף להחלטה על שינוי תקנון כאמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

הציבור, בין השאר כדי לתרום לביטחון ציבור התורמים כי כספם ישמש בעיקרו למטרות שלשמן נתרם. כדי לחזק את מודעות הציבור להיותה של חברה, חברה לתועלת הציבור, המוסדרת לפי הוראות החוק והכפופה לפיקוחו של רשם ההקדשות, ולהבחינה מיתר החברות במשק הישראלי, מוצע לקבוע חובה על חברות לתועלת הציבור הרשומות בפנקס, לציין בצד שמן את הסיימת "חברה לתועלת הציבור" או "חל"צ". זאת, בדומה לעמותה הנדרשת לציין בצד שמה את הסיימת "עמותה", "עמותה רשומה" או "ע"ר", בהתאם להוראות סעיף 8א לחוק העמותות התש"ם-1980 (להלן – חוק העמותות). עוד מוצע, כדי למנוע את הטעיית הציבור, לקבוע מפורשות כי חברה שאינה חברה לתועלת הציבור או חברה לתועלת הציבור שלא נרשמה אצל רשם ההקדשות, לא תהיה רשאית לציין בצד שמה את הסיימת האמורה או להציג עצמה בדרך כלשהי כחברה לתועלת הציבור.

במקביל מוצע לקבוע, בסעיף 6 להצעת החוק, עיצום כספי על חברה לתועלת הציבור הרשומה בפנקס שלא ציינה את הסיימת האמורה בצד שמה, ובאופן דומה, להטיל עיצום כספי על חברה שאינה חברה לתועלת הציבור או על חברה לתועלת הציבור שאינה רשומה בפנקס שציינה את הסיימת האמורה בצד שמן או שהציגה עצמן בדרך אחרת כחברות לתועלת הציבור.

לסעיף 1345 המוצע

מוצע לאסור על חברה לתועלת הציבור לשנות את המטרות הקבועות בתקנונה או את ההוראה בתקנונה האוסרת על חלוקה לבעלי מניותיה, כדי שלא לאפשר את הפיכתה של חברה לתועלת הציבור לחברה עסקית, דבר שיש בו כדי לפגוע באינטרס הציבורי. עם זאת, מוצע, כדי לתת לחברה לתועלת הציבור גמישות מסוימת בפעילותה, לאפשר לה לשנות את מטרותיה למטרות ציבוריות אחרות, וזאת – באישור רשם ההקדשות, אם המדובר בהחלפה או בהוספה של מטרות ציבוריות

345א(2) המוצע, נוסף על חובת החברה להירשם כאמור ובלי לגרוע ממנה, מוצע לקבוע כי רשם החברות יעביר לרשם ההקדשות עותק מתעודת ההתאגדות של חברה לתועלת הציבור, את תקנונה ואת רשימת בעלי המניות והדירקטורים בחברה.

רשם ההקדשות ירשום בפנקס חברה שהגישה לו בקשה לכך אם הוא סבור כי היא חברה לתועלת הציבור כמשמעותה בחוק. מוצע להבהיר כי רשם ההקדשות ירשום חברה לתועלת הציבור בפנקס אף אם לא הוגשה לו בקשה להירשום, אלא נודע לו על קיומה בדרך אחרת.

ויובהר כי הדייטום בפנקס אינו מהווה תנאי להיותה של חברה, חברה לתועלת הציבור, וכי הוראות החוק יחולו על חברה לתועלת הציבור אף אם לא נרשמה בפנקס.

הפרטים שייכללו בפנקס ואופן ניהולו יהיו בדומה למצב הקיים כיום לגבי פנקס חברות לתועלת הציבור המתנהל על ידי רשם ההקדשות לפי הוראות חוק הנאמנות. אשר על כן מוצע להחיל את הוראות סעיף 26(א) ו-26(ב) לחוק הנאמנות, ולדרוש מחברה לתועלת הציבור לדווח לרשם ההקדשות בהתאם להוראות הסעיף האמור, כפי שנדרש נאמן של הקדש ציבורי, בשינויים המחוייבים.

בסעיף 345א מוצע לקבוע סנקציה של הרמת מסך, כלפי חברה לתועלת הציבור שלא נרשמה בפנקס המתנהל אצל רשם ההקדשות. אי רישום כאמור יהווה עילה מספיקה להרמת המסך.

כמו כן, מוצע לקבוע, בסעיף 6 להצעת החוק, סנקציה נוספת של עיצום כספי על אי הגשת בקשה לרישום בפנקס כאמור.

לסעיף 345א המוצע, ולסעיף 6 להצעת החוק (לסעיף קטן (ב)1(א) ו-2(2) המוצע)

כאמור בחלק הכללי לדברי ההסבר, החוק המוצע נועד להסדיר את פעילותן התקינה של חברות לתועלת

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאית חברה לתועלת הציבור, בהתאם להוראות סעיף 20, להחליף את המטרה הציבורית שנקבעה בתקנונה במטרה ציבורית אחרת, וכן להוסיף מטרה ציבורית למטרות הציבוריות הקבועות בתקנונה או לגרוע מהן; שינוי המטרות הציבוריות כאמור טעון אישור מראש, כמפורט להלן, לפי הענין:

(1) סברה החברה כי המטרה הציבורית שהיא מבקשת להחליף בתקנונה או להוסיף לו, קרובה למטרה הציבורית שאותה היא מחליפה או למטרות הציבוריות האחרות הקבועות בתקנונה (בסעיף זה – מטרה קרובה), טעון שינוי כאמור אישור מראש של רשם ההקדשות; סבר רשם ההקדשות כי המטרה כאמור אינה מטרה קרובה – טעון השינוי אישור מראש של בית המשפט;

(2) סברה החברה כי המטרה הציבורית שהיא מבקשת להחליף בתקנונה או להוסיף לו, אינה מטרה קרובה, טעון שינוי כאמור אישור מראש של בית המשפט;

(3) ביקשה החברה לגרוע מתקנונה מטרה ציבורית, טעון שינוי כאמור אישור מראש של רשם ההקדשות.

(ג) בית המשפט או רשם ההקדשות, לפי הענין, לא יאשר שינוי מטרות כאמור בסעיף קטן (ב) אלא אם כן שוכנע כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות החברה ולפעילותה לפני השינוי, ורשאי בית המשפט להתנות החלפת מטרה במטרה שאינה מטרה קרובה או הוספת מטרה כאמור, בכך שהנכסים שצברה החברה עד אותו מועד ימשיכו לשמש לטובת המטרות שהיו קבועות בתקנונה ערב השינוי האמור או לטובת מטרה אחרת הקרובה להן.

(ד) בית המשפט יחליט בבקשה לשינוי מטרות של חברה לתועלת הציבור לפי סעיף זה, לאחר שנתן לרשם ההקדשות הזדמנות להביע את עמדתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע, לצורך הגנה על האינטרס הציבורי כאמור, לאפשר לבית המשפט להתנות את שינוי המטרות למטרות שאינן קרובות למטרות הקבועות בתקנונה של החברה, בהמשך ייעוד הנכסים שצברה החברה עד אותו מועד למטרות החברה לפני השינוי או למטרות קרובות להן, בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט.

בהליך שינוי המטרות המתנהל לפני בית המשפט מוצע לתת לרשם ההקדשות אפשרות להביע את עמדתו. כמו כן, מוצע כי נתן יהיה לחייב את החברה, לפרסם את כוונתה לשנות את מטרותיה, כדי שאדם מעוניין יוכל להביע את עמדתו לפני רשם ההקדשות או בית המשפט, לפי הענין. לענין זה, מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות הוראות בדבר חובת החברה לפרסם את כוונתה לשנות את מטרותיה כאמור, וכן מוצע כי רשם ההקדשות או בית המשפט, לפי הענין, יהיה רשאי, במסגרת ההליך המתנהל לפניו, להורות לחברה, נוסף על ההוראות שנקבעו על ידי שר המשפטים, ככל שנקבעו,

הקרובות למטרות המקוריות לפני השינוי או בגרעית מטרות ציבוריות מתקנונה, ובאישור בית המשפט אם המדובר בהחלפה או בהוספה של מטרות שאינן קרובות כאמור.

ואולם נוכח האפשרות ששינוי המטרות של חברה לתועלת הציבור כאמור יפגע באינטרס הציבורי, לדוגמה, כאשר החברה קיבלה כספים או תרומות משמעותיות בשל מטרות מסוימות שהיו קבועות בתקנונה, מוצע כי בית המשפט או רשם ההקדשות, לפי הענין, לא יאשר שינוי מטרות כאמור אלא אם כן שוכנע, כי צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות החברה ולפעילותה לפני השינוי. כך לדוגמה, אם היתה החברה, לפני בקשת השינוי, מזוהה על ידי הציבור כפועלת למטרה מסוימת או, אף אם קבועות בתקנונה מטרות נוספות הקרובות למטרה החדשה שאותה היא מבקשת לקבוע בתקנונה, ייתכן ובנסיבות הענין לא יהיה צודק ונכון לאשר את השינוי שכן עשויה להיות בכך הטעיה של הציבור. עוד

(ה) בית המשפט או רשם ההקדשות, לפי הענין, רשאי, במסגרת הליך לפי סעיף זה המתנהל לפניו, להורות לחברה להודיע על כוונתה לשנות את מטרותיה, למי שיורה ובדרך שיורה, וזאת נוסף על חובות החברה שנקבעו לפי סעיף קטן (ז), ככל שנקבעו.

(ו) הרשם לא ירשום שינוי מטרות של חברה לתועלת הציבור לפי סעיף 40 אלא אם כן אישר בית המשפט או רשם ההקדשות את השינוי לפי סעיף זה.

(ז) השר רשאי לקבוע הוראות לענין חובה של חברה לתועלת הציבור למסור הודעה על כוונתה לשנות את מטרותיה, והדרכים למסירתה.

1345. על אף הוראות סעיף 56(ב), אישור חברה לתועלת הציבור בדיעבד לפעולה בחריגה מהמטרות הקבועות בתקנונה יינתן בידי האסיפה הכללית באישור בית המשפט.

פעולה בחריגה ממטרות

1345. על אף הוראות סעיף 301, חברה לתועלת הציבור אינה רשאית לבצע חלוקה לבעלי מניותיה, במישרין או בעקיפין, וכל חלוקה שבוצעה על ידה תיחשב לענין חוק זה כחלוקה אסורה.

חלוקה אסורה

1345.ט. (א) האסיפה הכללית של חברה לתועלת הציבור תמנה ועדת ביקורת בהתאם להוראות לפי סעיף קטן (ה), ככל שנקבעו; נושאי משרה של החברה לא יהיו חברים בוועדת הביקורת.

ועדת ביקורת

(ב) סימנים ב' עד ז' לפרק שלישי, בחלק השלישי, יחולו, בשינויים המחויבים, על כינוס ישיבות הוועדה ואופן ניהולה.

(ג) אחריותם, זכויותיהם וחובותיהם של חברי ועדת הביקורת יהיו כשל דירקטורים בחברה, בכפוף להוראות לפי סעיף 1345.

ד ב ר י ה ס ב ר

310 ו-311 לחוק, לרבות לענין האפשרות לדרוש השבה מבעלי המניות. יצוין כי לפי הוראות סעיף 310(א) לחוק חלה החוקה ולפיה בעל המניות ידע שהחלוקה אסורה אלא אם כן הוכיח שלא ידע ולא היה עליו לדעת כי החלוקה שבוצעה אסורה. הסדרים אלה מוצעים כדי למנוע מצב שבו חברה לתועלת הציבור שקיבלה תרומות ורכשה נכסים להגשמת מטרותיה תחלק רווחים לבעלי מניותיה בניגוד להוראות החוק.

לסעיף 1345ט המוצע

בדומה לעמותה, מוצע לקבוע כי בחברה לתועלת הציבור תכהן ועדת ביקורת אשר חברה אינם נושאי משרה בחברה. ועדת הביקורת תפקח, בין השאר, על דרכי ניהולה של החברה ועניניה הכספיים ועל קיום מטרותיה, וכן תאשר עסקאות עם בעלי ענין בחברה. עוד מוצע, לאור תפקידם החיוני של חברי ועדת הביקורת, כי אחריותם, זכויותיהם וחובותיהם יהיו כשל דירקטורים בחברה.

להבדיל מההוראות הקבועות לענין ועדת ביקורת של חברה רגילה, בסעיף 115 לחוק, מוצע שלא לקבוע בחוק, לענין חברה לתועלת הציבור, מספר מערי של חברי ועדת

לפרסם את כוונתה לשינוי מטרותיה, למי שיורה ובדרך שיורה.

לסעיף 1345 המוצע

כהוראה משלימה להוראות המוצעות בסעיף 1345, הרושות אישור מראש של רשם ההקדשות או בית המשפט לשינוי מטרותיה הציבוריות של חברה לתועלת הציבור, וכדי למנוע את עקיפתן, מוצע לקבוע כי אסיפה כללית של חברה רשאית לאשר בדיעבד פעולה בחריגה ממטרותיה, כאמור בסעיף 56(ב) לחוק, ובלבד שניתן לכך גם אישור מאת בית המשפט.

לסעיף 1345 המוצע

בסעיף 1345 המוצע, מוצע לאסור על חברה לתועלת הציבור לשנות את הוראות תקנונה הנוגעות למטרות החברה או את ההוראה בתקנונה האוסרת על חלוקת רווחים לבעלי המניות. כהוראה משלימה מוצע לקבוע כי כל חלוקת רווחים או חלוקה אחרת לבעלי המניות בחברה לתועלת הציבור, תהיה חלוקה אסורה, על כל הנובע מכך לפי הוראות חוק, ובפרט לענין סעיפים 204.

(ד) אלה תפקידי ועדת הביקורת:

(1) לעמוד על ליקויים בניהול החברה, בין השאר תוך התייעצות עם רואה החשבון המבקר, ולהציע לדירקטוריון דרכים לתיקונם;

(2) לברוק, תוך התייעצות עם רואה החשבון המבקר, את עניניה הכספיים של החברה ואת פנקסי החשבונות שלה, לרבות ייעוד כספי החברה לקידום מטרותיה, ולהביא לפני הדירקטוריון והאסיפה הכללית את מסקנותיה לאור הבדיקה כאמור;

(3) להחליט אם לאשר פעולות ועסקאות הטעונות אישור ועדת ביקורת לפי סעיפים 255 ו-268 עד 275.

(ה) השר רשאי לקבוע –

(1) פטור לחברות לתועלת הציבור שהן חברות פרטיות ואשר מחזורן אינו עולה על סכום שקבע, מהחובה למנות ועדת ביקורת כאמור בסעיף קטן (א);

(2) מספר מזערי של חברי ועדת ביקורת אשר יכהנו בחברות לתועלת הציבור שמחזורן עולה על סכום שקבע;

(3) תנאי כשירות הנדרשים מחברי ועדת ביקורת, דרך כלל או לסוגים שונים של חברות לתועלת הציבור.

(ו) הוראות סעיפים 114, 115(א), 117 ו-118(א) לא יחולו על ועדת ביקורת בחברה לתועלת הציבור.

(ז) בסעיף זה, "מחזור" – סכום ההכנסות של חברה לתועלת הציבור מכל מקור וסוג, שהתקבלו בשנת הכספים שהלפה.

345. השר רשאי לקבוע, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הוראות לענין שכר או גמול שישולמו לדירקטורים ולחברי ועדת ביקורת, בחברה לתועלת הציבור, ולענין תנאי העסקתם, לרבות הגבלות לענין שכר, גמול ותנאי העסקה כאמור.

שכר דירקטורים וחברי ועדת ביקורת

345א. ההוראות לפי סעיף 255 ולפי הפרק החמישי בחלק השישי, למעט סעיף 279, החלות על חברה ציבורית, יחולו, בשינויים המחויבים, על חברה לתועלת הציבור, אף אם היא חברה פרטית.

אישור עסקאות מסוימות

ד ב ר י ה ס ב ר

את השכר, הגמול ותנאי העסקה של דירקטורים וחברי ועדת ביקורת בחברה לתועלת הציבור.

לסעיף 345א המוצע

מכיוון שחברה לתועלת הציבור ממומנת מכספי הציבור ולאור "בעיית הנציג" המתעוררת בהקשר של גופים הפועלים ללא מטרת רווח, כפי שצוין בחלק הכללי לדברי ההסבר, מוצע כי ההסדר החל לגבי עסקאות עם בעלי ענין בחברה ציבורית יחול באופן רומה גם בחברה לתועלת הציבור, אף אם היא חברה פרטית.

ביקורת ואולם, מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע כי חברות לתועלת הציבור מסוימות שמחזורן השנתי נמוך תהינה פטורות ממינוי ועדת ביקורת (לאור ההוצאות הכרוכות בכך) וכן לקבוע, לגבי חברות לתועלת הציבור שמחזורן השנתי גבוה, מספר מזערי של חברי ועדת ביקורת.

לסעיף 345 המוצע

מכיוון שחברה לתועלת הציבור היא גוף הממומן מכספי ציבור, וכדי למנוע שימוש לא ראוי בכספים אלה, מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע הוראות המגבילות

<p>345 יב. נוסף על הוראות סעיף 194(א), בחברה לתועלת הציבור רשאים גם רשם ההקדשות והיועץ המשפטי לממשלה להגיש תביעה נגזרת, ויהולו הוראות סימן א' לפרק השלישי בחלק החמישי, בשינויים המהויבים.</p> <p>345 יג. (א) חברה לתועלת הציבור רשאית להתמזג רק עם חברה לתועלת הציבור אחרת, ובלבד שנוסף לאישורים הנדרשים לצורך מיזוג לפי חוק זה, ניתן לכך אישור מאת בית המשפט.</p> <p>(ב) בית המשפט לא יאשר מיזוג כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם כן שוכנע כי בנסיבות הענין צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות החברות המתמזגות ולפעילותן לפני המיזוג, ורשאי הוא להתנות את אישור המיזוג בכך שנכסי חברת היעד ימשיכו לשמש לטובת המטרות שהיו קבועות בתקנונה ערב המיזוג, או לטובת מטרה אחרת הקרובה להן.</p> <p>(ג) בית המשפט יחליט בבקשה לאישור מיזוג כאמור בסעיף זה לאחר שנתן לרשם ההקדשות הזדמנות להביע את עמדתו.</p>	<p>תביעה נגזרת</p> <p>מיזוג</p> <p>פשרה או הסדר</p> <p>מינוי חוקר</p>
--	---

<p>ד ב ר י ה ס ב ר</p> <p>כך מוצע כי לענין זה ישקול בית המשפט את אותם שיקולים הנשקלים בבקשת חברה לתועלת הציבור לשינוי מטרותיה, וכי בית המשפט יהיה רשאי להתנות את המיזוג, באופן דומה להוראות סעיף 1345(ג) המוצע, בהמשך ייעוד הנכסים שצברה חברת היעד, המתחסלת בעקבות המיזוג, לטובת מטרותיה כפי שהיו בעת המיזוג.</p> <p>לסעיף 345 יד המוצע</p> <p>בדומה לצורך בקביעת הוראות מיוחדות לענין מיזוג או פירוק של חברה לתועלת הציבור ומאחר שגם בהליכי הסדר ושינוי מבני של החברה עלול להתעורר האינטרס הציבורי וקיים חשש כי ייעשה ניסיון לעקוף את ההוראות המיוחדות החלות על חברה לתועלת הציבור, מוצע כי בכל הליך לפי סעיף 350 לחוק, בנוגע לחברה לתועלת הציבור, תימסר הודעה לרשם ההקדשות ותינתן לו הזדמנות להביע את עמדתו בהליך.</p> <p>עוד מוצע כי בכל מקרה, לא יחולקו במסגרת הליך כאמור, נכסים לבעלי המניות בחברה. מובן שאם כתוצאה מהוראה זו יוכח בית המשפט כי מתייתר הצורך בכינוס אסיפת בעלי מניות בהליך זה, הוא יוכל שלא לדרוש את כינוסה.</p> <p>לסעיף 345 טו המוצע</p> <p>סעיף 30 לחוק הנאמנות חל כיום על חברה לתועלת הציבור ומאפשר לרשם ההקדשות לחקור בענינה. מוצע לקבוע הוראה דומה בחוק כדי להמשיך ולאפשר לרשם</p>	<p>לסעיף 345 יב המוצע</p> <p>סעיף 194 לחוק קובע כי כל בעל מניות וכל דירקטור בחברה רשאים להגיש תביעה נגזרת. לאור אופייה המיוחד של חברה לתועלת הציבור, עשוי להתעורר אינטרס ציבורי מיוחד לגביה בשל הפרת חובות הנהירות והאמון בידי נושאי המשרה בה, אשר כתוצאה ממנה נפגעת הנשמת המטרה הציבורית. מאחר שקיימת בחברה לתועלת הציבור בעיה אינהרנטית באכיפה על ידי בעלי המניות, מוצע לקבוע כי בחברה לתועלת הציבור גם רשם ההקדשות והיועץ המשפטי לממשלה יוכלו להגיש תביעה נגזרת, כדי שניתן יהיה לאכוף את חובות הנהירות והאמון המוטלות על נושאי המשרה בחברה.</p> <p>לסעיף 345 יג המוצע</p> <p>החוק מאפשר לחברה להתמזג עם חברה אחרת, בהתאם להוראות הפרק הראשון בחלק השמיני. מוצע, לאור אופייה המיוחד של חברה לתועלת הציבור, והחשש מהפיכתה לחברה עסקית כתוצאה ממיזוג כאמור, וכן לאור החשש מעקיפת ההוראות המגבילות את יכולתה של חברה לתועלת הציבור לשנות את מטרותיה, לקבוע לגביה הסדר מיוחד לענין מיזוג. כך, מוצע כי חברה לתועלת הציבור תוכל להתמזג רק עם חברה לתועלת הציבור אחרת. וזאת, בכפוף לקבלת אישור בית המשפט, ולאחר שניתנה לרשם ההקדשות הזדמנות להביע את עמדתו בהליך.</p>
---	--

רשאי רשם ההקדשות, מיזמתו או לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לחקור בענייניה של אותה חברה ויהיו לו לשם כך הסמכויות לפי סעיפים 9 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות הקירה, התשכ"ט-1968.⁴

(ב) לצורך ביצוע חקירה כאמור בסעיף קטן (א) רשאי רשם ההקדשות למנות חוקר; מונה חוקר כאמור יהיו נתונות לו סמכויות החקירה כאמור בסעיף קטן (א), בכפוף לתנאי המינוי.

(ג) מונה חוקר כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי רשם ההקדשות להטיל את הוצאות החקירה, כולן או חלקן, על החברה לתועלת הציבור, על נושאי משרה בה, או על אדם שפנה לרשם ההקדשות בבקשה לפתוח בחקירה (בסעיף קטן זה – מבקש החקירה), ורשאי הוא לדרוש ממבקש החקירה ערובה להוצאותיה.

פירוק בידי בית משפט 345טז. (א) חברה לתועלת הציבור תפוק בידי בית משפט לפי הוראות פקודת החברות.

(ב) נוסף על עילות הפירוק הקבועות בסעיף 257 לפקודת החברות, רשאי בית המשפט לפרק חברה לתועלת הציבור בהתקיים אחת מאלה:

(1) פעולות החברה מתנהלות בניגוד לחוק, למטרותיה או לתקנונה;

(2) החברה או מטרותיה מכוונות לשלילת קיומה של מדינת ישראל או אופייה הדמוקרטי;

(3) מי שנתמנה לבצע חקירה לפי סעיף 345טז המליץ על פירוק החברה.

ד ב ר י ה ס ב ר

כדי להתאים את הדינים החלים לגבי חברות לתועלת הציבור לדינים החלים לגבי עמותות מוצע –

– להוסיף על עילות הפירוק, הקבועות בפקודת החברות את עילות הפירוק, הקבועות בסעיפים 149(1) עד (3) לחוק העמותות, ולפיהן רשאי בית המשפט להחליט על פירוק אם פעולות החברה מתנהלות בניגוד לחוק, למטרותיה או לתקנונה, אם העמותה או מטרותיה מכוונות לשלילת קיומה של מדינת ישראל או אופייה הדמוקרטי, או אם מי שנתמנה לחקור את החברה המליץ על פירוקה. מוצע לקבוע, כי בקשה לפירוק חברה לתועלת הציבור על יסוד עילות אלו תוגש על ידי היועץ המשפטי לממשלה או על ידי רשם ההקדשות.

– להוסיף לרשימת הזכאים להגיש בקשת פירוק בידי בית משפט, לפי סעיף 257 לפקודת החברות, גם את רשם ההקדשות.

– לקבוע, כי בקשת פירוק המוגשת בידי היועץ המשפטי לממשלה או רשם ההקדשות בשל כך שפעולות החברה מתנהלות בניגוד לחוק, למטרות החברה או לתקנונה, שמטרותיה מכוונות לשלילת קיומה של מדינת ישראל או אופייה הדמוקרטי או בשל כך שמן הצדק

ההקדשות לחקור בענייניה של חברה לתועלת הציבור, בעצמו או באמצעות עובדיו. כן מוצע לאפשר לרשם ההקדשות למנות חוקר היצוני לבדיקת חברה לתועלת הציבור. בדומה להוראות סעיף 40 לחוק העמותות לענין זה, רשם ההקדשות יהיה רשאי להטיל את הוצאות החקירה על החברה, על נושא משרה בה, אחד או יותר, או על מבקש החקירה. במקרים שבהם רשם ההקדשות לא הטיל את הוצאות החקירה על מי מאלה או שהטיל באופן חלקי בלבד, יישא אוצר המדינה ביתרת הוצאות החקירה.

לסעיף 345טז המוצע

כדי למנוע העברת נכסי חברה לתועלת הציבור לבעלי מניותיה בעת פירוקה, מוצע לקבוע, ככלל, כי חברה לתועלת הציבור תוכל להתפרק בידי בית המשפט בלבד וזאת לפי הוראות פרק יב' לפקודת החברות וליתר הוראות הפקודה האמורה שענינן פירוק בידי בית המשפט. עוד מוצע לקבוע כי בעלי המניות של החברה לא יהיו זכאים לחלק בנכסיה בעת פירוקה אלא אם כן זכאותם לנכסים אינה נובעת מתוקף היותם בעלי המניות בה (לדוגמה אם הם גם נושים של החברה).

⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 28.

(ג) בקשה לפירוק חברה לתועלת הציבור בשל העילות המנויות בסעיף קטן (ב) תוגש בידי היועץ המשפטי לממשלה או בידי רשם ההקדשות; בקשה לפירוק חברה לתועלת הציבור בשל העילות המנויות בסעיף 257 לפקודת החברות יכול שתוגש גם בידי רשם ההקדשות; ואולם לא תוגש בקשה לפירוק חברה לתועלת הציבור, בידי היועץ המשפטי לממשלה או בידי רשם ההקדשות, בשל העילות המנויות בסעיפים קטנים (ב)(1) ו-(2) או בשל העילה המנויה בסעיף 257(5) לפקודת החברות, אלא לאחר שהתירה רשם ההקדשות בחברה, בכתב, לתקן את המעוות, והחברה לא עשתה כן בתוך זמן סביר לאחר קבלת ההתראה.

(ד) בעלי המניות של חברה לתועלת הציבור לא יהיו זכאים, בעת פירוקה, לחלק בנכסיה, רק בשל היותם בעלי מניות כאמור.

(ה) פורקה חברה לתועלת הציבור בידי בית משפט ולאחר שנפרעו חובותיה במלואם נותרו נכסים, ינהגו בהם לפי הוראות התקנון, ובלבד שבית המשפט שוכנע שאין בהוראות האמורות כדי להביא לכך שנכסי החברה יחולקו לאחר פירוקה, במישרין או בעקיפין, לבעלי המניות, או שיועברו נכסים, לאחר הפירוק, במישרין או בעקיפין, למטרות שאינן קרובות למטרות החברה ערב מועד הפירוק; בהעדר הוראות כאמור או בהעדר אפשרות מעשית לנהוג לפיהן, יועברו נכסים אלה, לפי הוראות בית המשפט, למטרה שקבע בית המשפט בקרובה למטרות החברה; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו לגבי נכס, שנקבע במועד העברתו לחברה, בהסכם או בתקנון החברה, כי הוא יועבר לאחר הפירוק לאדם שהעבירו לחברה (בסעיף קטן זה – המעביר) או לאדם אחר שקבע המעביר.

(ו) על אף הוראות סעיף קטן (ה), שינתה חברה לתועלת הציבור את מטרותיה, ושינוי המטרות כאמור הותנה בכך שהנכסים שנצברו על ידי החברה עד למועד השינוי האמור ימשיכו לשמש לטובת המטרות שהיו קבועות בתקנונה ערב השינוי או לטובת מטרה אחרת הקרובה להן, ימשיך לחול התנאי האמור גם במועד פירוק החברה, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לסייג את הכלל האמור במקרים שבהם הועבר נכס לחברה ובמועד העברתו נקבע, בהסכם או בתקנון, כי הוא יושב לאחר הפירוק לאדם שהעבירו או יועבר לאדם אחר שקבע המעביר, שכן במקרה כאמור, ההעברה למטרה הקרובה למטרות החברה אינה משקפת את רצון המעביר.

עוד מוצע לסייג את הכלל האמור באותם מקרים שבהם שונו מטרותיה הציבוריות של החברה, ונקבעו, במועד השינוי, הוראות לענין המשך ייעוד הנכסים שנצברו עד למועד זה. במקרה כזה ימשיכו לחול הוראות אלה גם במועד הפירוק של העמותה אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת.

והיושר לפרק את החברה, לא תוגש אלא לאחר שהחברה קיבלה התראה מרשם ההקדשות והפגם הטעון תיקון לא תוקן על ידי החברה בתוך פרק זמן סביר.

במקרה שבו נותרו נכסים לאחר שנפרעו חובות החברה, מוצע כי ינהגו בהם בהתאם להוראות התקנון, ואולם, בכדי לשמור על האינטרס הציבורי, מוצע לקבוע כי אם הוראות התקנון יביאו לכך שנכסי החברה יחולקו לאחר פירוקה לבעלי מניותיה או שיועברו למטרות שאינן קרובות למטרות שהיו לה במועד הפירוק, או אם אין אפשרות מעשית לנהוג על פי ההוראות כאמור, יורה בית המשפט על העברת הנכסים לנוף אחר שיעשה בהם שימוש למטרה שקבע כי היא דומה למטרות החברה במועד הפירוק.

פירוק מרצון 345.ז. (א) על אף הוראות סעיף 345טו רשאית חברה לתועלת הציבור להתפרק בפירוק מרצון לפי הוראות פקודת החברות, ובלבד שמתקיימים, נוסף על התנאים הנדרשים לפי הפקודה האמורה, גם תנאים אלה:

(1) אין לחברה כל נכסים;

(2) לפני משלוח ההזמנות לאסיפת החברה, שבה הוצע לפרקה מרצון, ערכו הדיירקטורים, או רובם, תצהיר, ולפיו אין לחברה כל נכסים, ותצהיר זה הוגש לרשם ולרשם ההקדשות 21 ימים לפחות לפני משלוח ההזמנות;

(3) החברה מסרה הודעה על החלטתה להתפרק מרצון לרשם ולרשם ההקדשות.

(ב) נוסף על הוראות סעיפים 262 ו-341 לפקודת החברות, מקום שחברה לתועלת הציבור מתפרקת מרצון, רשאי בית המשפט בכל שלב, להורות, לבקשת רשם ההקדשות, כי הפירוק יהיה בידי בית המשפט, אם מצא כי קיים אינטרס ציבורי בפיקוח בית המשפט על הליכי הפירוק של החברה.

345.ז. העתק מכל בקשה שהוגשה במסגרת הליך לפירוק מרצון או לפירוק בידי בית משפט, של חברה לתועלת הציבור, ומכל החלטה שניתנה במסגרת הליך כאמור, יימסרו לרשם ההקדשות, וכל הודעה לענין פירוק כאמור שיש למסרה לרשם לפי פקודת החברות, תימסר גם לרשם ההקדשות.

מסירת בקשות, החלטות והודעות לענין פירוק לרשם ההקדשות

345.ט. (א) חברה לתועלת הציבור החייבת בהגשת דין וחשבון שנתי ודיווחים אחרים לפי הוראות סעיפים 140 ו-141, תגישם גם לרשם ההקדשות.

חובות דיווח והגשת מסמכים

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 345 המוצע, ולסעיף 6 להצעת החוק (לסעיף קטן (ב)1א(ד) המוצע)

כדי לאפשר את הפיקוח של רשם ההקדשות על חברה לתועלת הציבור מוצע כי דיווחי החברה לפי החוק (סעיפים 140 ו-141 לחוק) יוגשו גם לרשם ההקדשות.

נוסף על חובות הדיווח החלות על חברה לתועלת הציבור כאמור מכוח החוק, מוצע להסמין את שר המשפטים לקבוע חובות דיווח מיוחדות נוספות לגבי חברה לתועלת הציבור. עוד מוצע לקבוע כי כל עוד לא נקבעו חובות דיווח מיוחדות כאמור על ידי שר המשפטים, ועד לקביעת חובות כאמור בתקנות, תמשיך לרווח חברה לתועלת הציבור לרשם ההקדשות גם בהתאם להוראות לפי סעיף 29 לחוק הנאמנות (החלות היום על חברה לתועלת הציבור), וכן בהתאם להוראות סעיף 38 ו-38א לחוק העמותות, ככל שיש בהוראות חוק העמותות כדי להוסיף על חובות הדיווח האחרות.

במקביל מוצע לקבוע, בסעיף 6 להצעת החוק, עיצום כספי שיוטל על חברה לתועלת הציבור אשר הפרה את חובות הדיווח לפי סעיף 345 המוצע.

לסעיף 345.ז המוצע

מוצע לסייג את הכלל הקבוע בסעיף 345טו ולפיו חברה לתועלת הציבור תוכל להתפרק בידי בית המשפט בלבד, ולאפשר לחברה לתועלת הציבור, שאין לה נכסים, להתפרק מרצון. לצורך הבטחת קיומו של התנאי האמור מוצע לקבוע, כי כתנאי להליכי פירוק מרצון ידרשו הדיירקטורים להמציא לרשם החברות ולרשם ההקדשות תצהיר, ולפיו אין לחברה נכסים. כמו כן, כדי לאפשר פיקוח על הליכי הפירוק, מוצע לחייב את החברה, כתנאי לפיקוח מרצון, למסור הודעה על החלטתה להתפרק מרצון לרשם החברות ולרשם ההקדשות. עוד מוצע לאפשר לרשם ההקדשות לבקש להעביר את הפירוק לפירוק בידי בית משפט, אם מצא כי קיים אינטרס ציבורי בפיקוח בית המשפט על הליכי הפירוק.

לסעיף 345.ט המוצע

כדי לאפשר פיקוח של רשם ההקדשות על הליכי הפירוק מוצע לקבוע, כי העתק מכל בקשה או החלטה במסגרת הליכי הפירוק, יומצאו לרשם ההקדשות. כן מוצע לקבוע, כי הודעות שיש להגישן לפי פקודת החברות לרשם החברות, יוגשו גם לרשם ההקדשות.

(ב) השר רשאי לקבוע, דרך כלל או לסוגים של חברות לתועלת הציבור, חובות דיווח והגשת מסמכים, לרשם או לרשם ההקדשות, שיחולו על חברות כאמור, נוסף על החובות החלות עליהן לפי הוראות חוק זה.

(ג) לא קבע השר תקנות לפי סעיף קטן (ב), יחולו על חברה לתועלת הציבור חובות הדיווח והגשת המסמכים, כמפורט להלן:

(1) החובות החלות על נאמן של הקדש ציבורי לפי סעיף 29 לחוק הנאמנות;

(2) החובות החלות על עמותה לפי סעיפים 38 ו-38א לחוק העמותות, ככל שיש בהם להוסיף על החובות החלות על החברה לפי חוק זה, לרבות לפי פסקה (1), בשינויים אלה:

(א) הדוחות והמסמכים שיש להגישם לרשם לפי הסעיפים האמורים, יוגשו לרשם ההקדשות;

(ב) הדוח הכספי והדוח המילולי שיש להגישם לפי סעיף 38 לחוק העמותות יצורפו לדיווחים שעל החברה להגישם לפי פסקה (1).

3345.כא. (א) הרואה עצמו נפגע מהחלטת רשם ההקדשות לפי פרק זה רשאי לערער עליה לפני בית המשפט.

(ב) השר רשאי לקבוע תקנות לענין סדרי הדין בערעור כאמור בסעיף קטן (א).

345.כא. בכל ענין לפי חוק זה הנוגע לחברה לתועלת הציבור, רשאי לפנות לבית משפט כל אדם המעוניין בדבר; כן רשאי היועץ המשפטי לממשלה לפתוח בכל הליך לפי חוק זה הנוגע לחברה לתועלת הציבור ולהתייצב ולטעון בהליך כאמור אם הוא סבור שיש בו ענין לציבור.

345.כב. השר רשאי לקבוע אגרת רישום בפנקס, וכן אגרות ותשלומים אחרים שיש לשלמם בשל פעולות ושירותים שנותן רשם ההקדשות לפי פרק זה.

345.כג. (א) הוראות פרק זה באות להוסיף על הוראות חוק זה והוראות כל דין אחר, ואולם, במקרה של סתירה, יגברו הוראות פרק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי הוראות החוק בנוגע לחברה לתועלת הציבור לרבות ערעור, ולהתייצב ולטעון בהליך כאמור.

לסעיף 345.כב המוצע

מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות אגרת רישום בפנקס וכן אגרות ותשלומים אחרים שיש לשלמם בשל פעולות ושירותים שנותן רשם ההקדשות לפי פרק ראשון א' המוצע. הסמכה זו דומה להסמכת השר בסעיף 44(6) לחוק, ביחס לפעולות ולשירותים שנותן רשם החברות.

לסעיפים 345.כג ו-345.כד המוצעים

מוצע לקבוע כי ההוראות המיוחדות לענין חברה לתועלת הציבור יחולו נוסף על האמור בכל דין וכן כי

הצעות חוק 195, י"ג בתמוז התשס"ה, 20.7.2005

לסעיף 345 המוצע

מוצע לקבוע כי ניתן לערער על החלטות רשם ההקדשות לבית המשפט המחוזי, זאת בדומה להליך הערעור כנגד החלטות של רשם החברות לפי סעיף 45 לחוק.

לסעיף 345.כא המוצע

בדומה להוראת סעיף 39 לחוק הנאמנות, החלה כיום גם על חברה לתועלת הציבור, מוצע לקבוע בחוק הוראה ולפיה כל אדם מעוניין וכן היועץ המשפטי לממשלה רשאים לפנות לבית המשפט בכל ענין הנוגע להוראות המיוחדות החלות על חברה לתועלת הציבור. היועץ המשפטי לממשלה יהיה רשאי לפתוח בכל הליך

(ב) אין בהוראות חוק זה, כדי לגרוע מהזכות נוספות החלות על בעלי מניות ונושאי משרה בחברה לתועלת הציבור הפועלת כנאמן, מכוח חוק הנאמנות, ככל שחלות חובות כאמור.

איסור התניה 345בכד. אין להתנות על ההוראות לפי פרק זה.

6. בסעיף 354 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

תיקון סעיף 354

"(ב) (1) היה לרשם יסוד סביר להניח כי חברה לתועלת הציבור עשתה אחד מאלה, רשאי הוא להטיל עליה עיצום כספי כאמור בסעיף קטן (א):

(א) הפרה חובה להגיש לרשם ההקדשות בקשה לרישומה בפנקס, לפי הוראות סעיף 345ג(ג);

(ב) הפרה חובה לציין בצד שמה את הסיומת "חברה לתועלת הציבור" או "חל"צ", לפי הוראות סעיף 345ד(א);

(ג) ציינה בצד שמה את הסיומת האמורה בפסקת משנה (ב) או הציגה עצמה בדרך אחרת כחברה לתועלת הציבור, אף שאינה רשומה בפנקס כמשמעותו בסעיף 345ג, בניגוד להוראות סעיף 345ד(ב);

(ד) הפרה חובה להגיש דוחות ומסמכים לפי הוראות סעיף 345ט.

(2) היה לרשם יסוד סביר להניח כי חברה שאינה חברה לתועלת הציבור ציינה בצד שמה את הסיומת האמורה בפסקה (1)(ב) או הציגה עצמה בדרך אחרת כחברה לתועלת הציבור, בניגוד להוראות סעיף 345ד(ב), רשאי הוא להטיל עליה עיצום כספי כאמור בסעיף קטן (א)."

תיקון חוק
הנאמנות

7. בחוק הנאמנות, התשל"ט-1979 -

(1) בסעיף 8, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) שר המשפטים רשאי לקבוע שכר, גמול והחזר הוצאות שישולמו לנאמן לפי סעיף זה, לרבות הגבלות לענין תשלומים כאמור."

(2) בסעיף 25, במקום "רשם הקדשות" יבוא "עובד המדינה, הבשיר לכהן כשופט של בית משפט שלום, להיות רשם ההקדשות";

ד ב ר י ה ס ב ר

על תשלומים אלה. ההוראות לענין שכר יחולו כמובן רק אם בית המשפט קצב לנאמן שכר לפי הוראות סעיף 8 לחוק הנאמנות.

לפסקה (2)

לאור הסמכויות שמוצע להקנותן לרשם ההקדשות בחוק המוצע והעובדה כי במסגרת סמכויותיו כאמור יידרש לקבל החלטות מעין שיפוטיות, מוצע לתקן את סעיף 25 לחוק הנאמנות ולקבוע כי רשם ההקדשות, בדומה לכשירות רשם העמותות ורשם החברות, יהיה עובד המדינה, הבשיר לכהן כשופט של בית משפט שלום.

במקרה של סתירה יגברו הוראות אלה על הוראות החוק והוראות כל דין. עוד מוצע לקבוע כי אין להתנות על ההוראות המיוחדות לענין חברה לתועלת הציבור, וזאת כדי לשמור ולהגן על האינטרסים הציבוריים בפיקוח על חברות כאמור ובשמירת הוראות החוק על ידן.

סעיף 7 לפסקה (1)

בדומה לסמכות המוקנת לשר המשפטים בסעיף 345 לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, לגבי שכר וגמול של דירקטורים וחברי ועדת ביקורת בחברה לתועלת הציבור, מוצע לתקן את סעיף 8 לחוק הנאמנות ולהסמיך את שר המשפטים, באופן מפורש, לקבוע הוראות לענין שכר, גמול והחזר הוצאות לנאמנים, ובכלל זה, הגבלות

(א) האמור בו יסומן "א)", ובו, במקום "היה לרשם יסוד לחשוש" יבוא "קיים יסוד סביר לחשש", במקום "שנמסרו לו" יבוא "שנמסרו לרשם", במקום "רשאי הוא לחקור בדבר" יבוא "רשאי הרשם, מיוזמתו או לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, לחקור בענינו של אותו הקדש ציבורי", ואחרי "9 עד 11" יבוא "ד"27(ב)";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) לצורך ביצוע חקירה כאמור בסעיף קטן (א) רשאי הרשם למנות חוקר; מונה חוקר כאמור יהיו נתונות לו סמכויות החקירה כאמור בסעיף קטן (א), בכפוף לתנאי המינני.

(ג) מונה חוקר כאמור בסעיף קטן (ב), רשאי הרשם להטיל את הוצאות החקירה, כולן או חלקן, על ההקדש הציבורי, על נאמנים בו, או על אדם שפנה לרשם בבקשה לפתוח בחקירה (בסעיף קטן זה – מבקש החקירה), ורשאי הוא לדרוש ממבקש החקירה ערובה להוצאותיה";

(4) פרק ד' – בטל;

(5) בסעיף 43, האמור בו יסומן "א)" ואחריו יבוא:

"(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע סכומי אגרת רישום, אגרה שנתית, וכן אגרות ותשלומים אחרים שיש לשלמם בשל פעולות ושירותים שנותן הרשם לפי חוק זה ורשאי הוא לפטור מתשלום אגרה או לקבוע סכומי אגרות ותשלומים שונים, להקדשות ציבוריים שונים, לפי אמות מידה שיקבע."

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (3)

וקרן פיצויים, התשב"א-1961, או לפי סעיף 61 לחוק מס שבח מקרקעין, התשב"ג-1963;

(3) בית המשפט הצהיר, לפי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, שהיא חברה לתועלת הציבור, באשר ענינה הוא חינוך, תרבות, דת, מדע, אמנות, סעד, בריאות, ספורט או מטרה ציבורית אחרת.

פנקס

33. הרשם ינהל פנקס של חברות לתועלת הציבור, ומשנתקיימו בחברה הנתונים האמורים בסעיף 32 חייבת היא, תוך שישה חדשים, לבקש רישומה בפנקס האמור.

תחולת הוראות

34. על חברה לתועלת הציבור יהיו, בשינויים המחוייבים, הוראות סעיפים 26 ו-29 עד 31; לענין זה יראו את מנהלי החברה כנאמנים של הקדש.

35. (בוטל)

לפסקה (5)

מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות אגרת רישום, אגרה שנתית, ותשלומים אחרים שיש לשלמם בשל פעולות ושירותים שנותן רשם ההקדשות לפי חוק הנאמנות, ושיחולו על הקדש ציבורי.

בהתאמה לסעיף 345טו לחוק, כנוסחה המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, לענין חקירת התנהלותה של חברה לתועלת הציבור, ובהתאמה לסעיף 40 לחוק העמותות, לענין חקירת התנהלותה של עמותה, מוצע לתקן את סעיף 30 לחוק הנאמנות ולאפשר לרשם ההקדשות, למנות חוקר שיחקור את התנהלותו של הקדש ציבורי.

לפסקה (4)

לאור ההצעה לעגן את ההוראות שענינן חברה לתועלת הציבור בפרק מיוחד ונפרד בחוק שיקבע הסדר כולל לענין זה, מוצע לבטל בחוק הנאמנות את פרק ד' העוסק בחברה לתועלת הציבור שזה נוסחו:

"פרק ד': חברות לתועלת הציבור

הגדרה

32. בפרק זה, "חברה לתועלת הציבור" – חברה רשומה לפי פקודת החברות שנתקיימה בה אחת מאלה:

(1) היא קיבלה משר המשפטים היתר לפי סעיף 23 לפקודת החברות;

(2) היא פטורה מתשלום מיסים לפי סעיף 9 לפקודת מס הכנסה, לפי סעיף 39 לחוק מס רכוש

(1) בסעיף 1, אחרי "שאינה" יבוא "לשם השאת רווחים ושאינה";

(2) אחרי סעיף 11 יבוא:

11א. (א) על אף הוראות סעיף 11, לא ירשום הרשם שינוי מטרות של עמותה אלא אם אושר השינוי על ידו או על ידי בית המשפט, כמפורט להלן, לפי הענין –

(1) סברה העמותה כי מטרה שהיא מבקשת להחליף או להוסיף למטרותיה, היא מטרה קרובה למטרה שאותה היא מחליפה או למטרותיה האחרות (בסעיף זה – מטרה קרובה), טעון שינוי כאמור אישור מראש של הרשם; סבר הרשם כי המטרה כאמור אינה מטרה קרובה – טעון השינוי אישור מראש של בית המשפט המחוזי (בסעיף זה – בית המשפט);

(2) סברה העמותה כי מטרה שהיא מבקשת להחליף או להוסיף למטרותיה, אינה מטרה קרובה, טעון שינוי כאמור אישור מראש של בית המשפט;

(3) ביקשה עמותה לגרוע מטרה ממטרותיה, טעון שינוי כאמור אישור מראש של הרשם.

(ב) בית המשפט או הרשם, לפי הענין, לא יאשר שינוי מטרות עמותה כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם כן שוכנע כי בנסיבות הענין, צודק ונכון לעשות כן, בשים לב למטרות העמותה ולפעילותה לפני השינוי, ורשאי בית המשפט, להתנות החלפת מטרה במטרה שאינה מטרה קרובה או הוספת מטרה כאמור, בכך שהנכסים שצברה העמותה עד אותו מועד ימשיכו לשמש לטובת המטרות שהיו לה ערב השינוי האמור או לטובת מטרה אחרת הקרובה להן.

(ג) בית המשפט יחליט בבקשה לשינוי מטרות עמותה לפי סעיף זה לאחר שנתן לרשם הזדמנות להביע את עמדתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

בין חבריו, רשאים לייסד עמותה" מוצע להבהיר כי מטרת ההתאגדות כעמותה אינה לצורך השגת מטרה עסקית, היינו שלא לצורך השאת רווחים.

לפסקה (2)

סעיף 11 לחוק העמותות קובע כי עמותה רשאית לשנות את תקנונה, שמה ומטרותיה בהחלטת האסיפה הכללית שנתקבלה ברוב קולות הזכאים להצביע בה, וכי שינוי כאמור תקף מיום רישומו בידי רשם העמותות.

בהתאמה להוראות סעיף 1345 לחוק, בנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, מוצע לסייג את הסעיף האמור לענין שינוי מטרות עמותה ולקבוע כי שינוי כאמור לא יירשם אלא אם כן אושר מראש על ידי רשם העמותות או בית המשפט כמפורט בסעיף 11א המוצע.

הסמכה זו דומה להסמכת השר בסעיף 44(6) לחוק, ביחס לפעולות ולשירותים שנותן רשם החברות, ולהסמכתו בסעיף 345כב, בנוסחו בסעיף 5 להצעת החוק, ביחס לפעולות ולשירותים שנותן רשם ההקדשות לפי פרק ראשון א' המוצע.

סעיפים
8-9(ה) מוצע להתאים הוראות בחוק העמותות להוראות המוצעות בחוק לענין חברה לתועלת הציבור. מרבית ההתאמות משקפות את המצב החוקי הקיים היום לפי חוק העמותות והן באות לשם הבהרה בלבד ולמען הסדר ספק.

לפסקה (1)

סעיף 1 לחוק העמותות שענינו "הזכות לייסד עמותה" קובע כי "שני בני אדם או יותר החפצים להתאגד בתאגיד למטרה חוקית שאינה מכוונת לחלוקת רווחים

(ד) בית המשפט או הרשם, לפי הענין, רשאי, במסגרת הליך לפי סעיף זה המתנהל לפניו, להורות לעמותה להודיע על כוונתה לשנות את מטרתה, למי שיוזר ודרך שיוזר, וזאת, נוסף על חובות העמותה שנקבעו לפי סעיף קטן (ה), ככל שנקבעו.

(ה) שר המשפטים רשאי לקבוע הוראות לענין חובה של עמותה למסור הודעה על כוונתה לשנות את מטרתה, ואת הדרכים למסירתה.”

(3) בסעיף 12(א), בסופו יבוא "ובלבד שלא ירשום הרשם תקנון או שינוי בתקנון אם ראה שהוראות התקנון לאחר הרישום יאפשרו חלוקת רווחים לחברי העמותה”;

(4) בסעיף 26א, בסופו יבוא "בכפוף להוראות לפי סעיף 34א”;

(5) בכותרת סימן ד' לפרק ד', בסופה יבוא "ותנאי העסקה”;

(6) אחרי סעיף 34 יבוא:

”שכר חברי ועד וחברי ועדת ביקורת
34א. שר המשפטים רשאי לקבוע, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הוראות לענין שכר או גמול שישולמו לחברי ועד או לחברי ועדת ביקורת, בעמותה, ולענין תנאי העסקתם, לרבות הגבלות לענין שכר, גמול, ותנאי העסקה כאמור.

פרק ד'1: חלוקה אסורה

34ב. (א) עמותה אינה רשאית לבצע חלוקת רווחים לחבריה, במישרין או בעקיפין, וכל חלוקת רווחים שבוצעה על ידה תיחשב לענין פרק זה כחלוקה אסורה.

(ב) ביצעה עמותה חלוקה אסורה, יהיה על חבר עמותה להשיב לעמותה את שקיבל, זולת אם לא ידע ולא היה עליו לדעת כי החלוקה שבוצעה אסורה.

34ג. בוצעה בעמותה חלוקה אסורה יראו כל מי שהיה חבר ועד במועד החלוקה כמי שהפר בכך את חובותיו כלפי העמותה, אלא אם כן הוכיח אחד מאלה:

(1) שהתנגד לחלוקה האסורה ונקט את כל האמצעים הסבירים כדי למנעה;

ד ב ר י ה ס ב ר

חבר העמותה להשיב את שקיבל זולת אם הוכיח שלא ידע ולא היה עליו לדעת שבוצעה חלוקת רווחים אסורה, וכי אם חולקו רווחים כאמור, חברי הוועד, ככלל, הפרו את חובתם כלפי העמותה.

עוד מוצע להבהיר כי ניתן לקבוע הגבלות לענין שכר, גמול ותנאי העסקה של חברי ועד וחברי ועדת ביקורת בעמותה, ולהסמיך לענין זה באופן מפורש את שר המשפטים, בדומה להסמכה שהוקנתה לו בסעיף 345 לחוק בנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, וזאת, לשם הבטחת פעילותה התקינה של עמותה להשגת מטרתה.

לפסקאות (3) עד (6)

מוצע לתקן את סעיף 12(א) לחוק העמותות שענינו רישום תקנון ושינוי תקנון בידי רשם החברות, ולהוסיף לחוק האמור הוראות העוסקות בחלוקת רווחים אסורה לחברי עמותה, כדי להבהיר, לאור ההסדר המפורש שנקבע לענין זה לגבי חברה לתועלת הציבור, כי גם בעמותה, כנובע מהוראות חוק העמותות בכלל ומהוראות סעיף 1 לחוק האמור בפרט, כל חלוקת רווחים לחברי העמותה, במישרין או בעקיפין, היא אסורה. מוצע להוסיף ולהבהיר, בדומה לקבוע בסעיף 310 לחוק החברות, כי אם בוצעה חלוקת רווחים כאמור, יידרש

(2) שבנסיבות הענין, לא ידע ולא היה עליו לדעת על החלוקה האסורה.”;

(7) בסעיף 36(ד), במקום “מיום 31 בינואר בשנה השניה” יבוא “מיום 30 ביוני בשנה”;
(8) אחרי סעיף 37 יבוא:

”דוח מילולי 37א. (א) הוועד יבין, אחת לשנה, דין וחשבון אשר יכלול פירוט בענינים המנויים בתוספת השלישית (להלן – דוח מילולי).

(ב) הדוח המילולי של עמותה יוגש יחד עם הדוח הכספי שלה.

(ג) הוראות סעיפים 30, 36(א) סיפה ו-37(ד), 38א ו-39 החלות לענין דוח כספי, יחולו, בשינויים המחויבים, לענין דוח מילולי, ואולם הוראות סעיפים 30 ו-36א לא יחולו לגבי הענינים המנויים בפרט (15) בתוספת השלישית.

(ד) הרשם רשאי לתת הוראות לענין אופן הגשת הדוח המילולי וצורתו.”;

(9) בסעיף 38 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (6) יבוא:

”6א) הדוח המילולי כאמור בסעיף 37א.”;

(ב) בסעיף קטן (ב)(3), במקום “יוגש” יבוא “ודוח מילולי יוגשו”;

(10) אחרי סעיף 48 יבוא:

העברת פירוק מרצון לפירוק בידי בית המשפט
48א. נוסף על הוראות כל דין, מקום שעמותה מתפרקת מרצון, רשאי בית המשפט בכל שלב, להורות, לבקשת רשם העמותות, כי הפירוק יהיה בידי בית המשפט, אם מצא כי קיים אינטרס ציבורי בפיקוח בית המשפט על הליכי הפירוק של העמותה.”;

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (7) רבה לפירוט המילולי שילווה לדוח הכספי, בין השאר, לצורך הגברת הפיקוח בהיבט של ניהוד אינטרסים.

מוצע לקבוע כי הדוח המילולי של עמותה יוגש יחד עם הדוח הכספי שלה ואף הוא יהיה טעון אישור האסיפה הכללית של העמותה, לאחר שהובאו לפני המלצות ועדת הביקורת לענין זה, וזאת, לגבי הפרטים המתייחסים לשנת הדוח הכספי. הוועד יידרש להשלים בדוח המילולי את השינויים בפרטים שנמסרו לאחר סיום שנת הדוח הכספי ועד למועד הגשת הדוח המילולי.

יצוין כי לאור הוראת סעיף 345 לחוק, כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, תחול חובת ההגשה של הדוח המילולי גם על חברה לתועלת הציבור כל עוד לא קבע לה שר המשפטים חובות דיווח מיוחדות.

לפסקה (10)

בדומה להוראות סעיף 345(ב) לחוק, כנוסחו בסעיף 5 להצעת החוק, מוצע לאפשר לרשם העמותות, מקום שבו עמותה מתפרקת מרצון, לבקש להעביר את

מוצע לתקן בסעיף 36(ד) לחוק העמותות את המועד להגשת דוח כספי של עמותה לרשם העמותות ולהתאימו למועד שבו נדרשת חברה לתועלת הציבור להגיש דוח כספי לרשם ההקדשות.

לפסקאות (8), (9) ו-(12)

מוצע לחייב עמותה להגיש, מדי שנה, דוח מילולי הכולל את הענינים המפורטים בתוספת השלישית המוצעת, ובין השאר פירוט לענין פעילותה העיקרית של העמותה בשנה שחלפה ותכניותיה בשנתיים הקרובות, וכן עסקאות מהותיות שביצעה, אירועים חריגים ופעולות מול תאגידים וצדדים אחרים הקשורים לעמותה. זאת מאחר שנושאים אלה הם בעלי חשיבות לציבור, ובפרט לתורמים לעמותה, והואיל ומידע זה אינו כלול או אינו מפורט דיו בדוחות הכספיים של העמותה או בדיווחיה האחרים.

הוראה זו נוספה לאור הערותיו של מבקר המדינה בדוח המבקר מס' 52 משנת 2001, ולפיהן יש חשיבות

(א) האמור בו יסומן "(א)" ובו, אחרי "לפי הוראות התקנון" יבוא "ובלבד שאין בהוראות האמורות כדי להביא לכך שנכסי העמותה יחולקו לאחר פירוקה, במישרין או בעקיפין, לחברי העמותה, או שיועברו נכסים, לאחר הפירוק, במישרין או בעקיפין, למטרות שאינן קרובות למטרות העמותה. ערב מועד הפירוק, ובסופו יבוא "הוראות סעיף קטן זה לא יחולו לגבי נכס, שנקבע במועד העברתו לעמותה, בהסכם או בתקנון העמותה, כי הוא יועבר לאחר הפירוק לאדם שהעבירו לעמותה (בסעיף קטן זה – המעביר) או לאדם אחר שקבע המעביר";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), שינתה עמותה את מטרותיה, ורישום שינוי המטרות כאמור הותנה בכך שהנכסים שנצברו על ידי העמותה עד למועד השינוי האמור ימשיכו לשמש לטובת המטרות שהיו לה ערב השינוי או לטובת מטרה אחרת הקרובה להן, ימשיך לחול התנאי האמור גם במועד פירוק העמותה, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת";

(12) אחרי התוספת השניה יבוא:

"תוספת שלישית"

(סעיף 37א)

הפרטים שיש לבלול ברוח מילולי

- (1) הפעולות העיקריות שביצעה העמותה לצורך קידום מטרותיה במהלך השנה שלגביה מוגש הדוח הכספי (בתוספת זו – שנת הדוח), לרבות התייחסות לנתונים המופיעים בדו"ח הכספי הנוגעים לפעולות אלה;
- (2) תיאור המבנה הארגוני של העמותה בסוף שנת הדוח, לרבות שמות נושאי המשרה בה;
- (3) תאגידיים שמרבית חברי העמותה או קרוביהם הם חברים, בעלי מניות או שותפים בהם, לפי הענין, תאגידיים שנושא משרה בעמותה הוא נושא משרה בהם

ד ב ר י ה ס ב ר

קרובות למטרות שהיו לה ערב המועד האמור, לא יחול לגבי הוראות שהיו קבועות בתקנון העמותה ערב תחילתו של החוק המוצע, ובלבד שהוראות אלה קבעו במפורש את ייעוד הנכסים בפירוק למטרה שאינה קרובה למטרות העמותה, והכל אלא אם כן שוננו הוראות אלה או מטרות העמותה לאחר יום התחילה. הדרישה לכך שהוראות התקנון קבעו במפורש ייעוד נכסים כאמור נועדה להדגיש, כי הסייג לתחולת ההוראה היא רק מקום שקיימת הוראה מפורשת בתקנון לענין ייעוד הנכסים בפירוק, קרי הוראה שתורמים וצדדים שלישיים אחרים יכלו להסתמך עליה ולדעת מראש כי בפירוק, הנכסים לא יועברו למטרה קרובה למטרות העמותה. מקום שלא נקבעה הוראה מפורשת, אלא לדוגמה הוראה שניתן לפרשה כהעברת הנכסים למטרה הקרובה למטרות העמותה וכן לכל מטרה אחרת, אוי יש לפרש הוראה זו באופן שהנכסים יועברו בפירוק למטרה הקרובה למטרות העמותה שעולה בקנה אחד עם הוראות התקנון.

הפירוק לפירוק בידי בית משפט, אם מצא כי קיים אינטרס ציבורי בפיקוח בית המשפט על הליכי הפירוק.

לפסקה (11) ולסעיף 9(ה) להצעת החוק

סעיף 58 לחוק העמותות ענינו "נכסי עמותה שפורקה". מוצע להתאים הוראה זו לסעיף 345טז(ה) ו(ו), כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, לענין חברה לתועלת הציבור, בשינויים הנגזרים מאפשרות הפירוק מרצון של עמותה, ולהבהיר כי עמותה לא תוכל, במועד הפירוק, לחלק את נכסיה לחבריה, במישרין או בעקיפין. (ר' גם דברי הסבר לסעיף 345טז המוצע).

מאחר שיתכן שכבר קיימת הוראה בתקנוני עמותות לענין ייעוד הנכסים בפירוק, מוצע, בסעיף 9(ה) להצעת החוק, לקבוע כי הסייג שמוצע לקבעו בסעיף 58 לחוק העמותות, ולפיו בעת פירוק עמותה אין לנהוג בהתאם להוראות שבתקנונה אם יש בהן כדי להביא להעברת נכסי העמותה, לאחר פירוקה, למטרות שאינן

או מכהן בהם בתפקיד מקביל לנושא משרה, וכן כל תאגיד אחר שיש לו זיקה כלשהי לעמותה;

(4) נותני שירותים לעמותה המהווים חלק מרכזי בפעילותה;

(5) השימושים העיקריים שעשתה העמותה בכספי תרומות במהלך שנת הרוח;

(6) עלויות גיוס תרומות;

(7) כספים ונכסים אחרים שהעבירה העמותה בלא תמורה במהלך שנת הרוח, לרבות פרטים לגבי הגורם הנעבר ומהות הקשרים שבינו לבין העמותה;

(8) פירוט עסקאות במקרקעין שביצעה העמותה בשנת הרוח, לרבות תיאור הנכס נשוא העסקה, הצדדים לעסקה, הקשר שלהם לעמותה, לחברי העמותה או לנושאי משרה בה והמחיר ששולם במסגרת העסקה;

(9) פירוט עסקאות של העמותה עם צדדים קשורים בשנת הרוח; לענין זה, "צדדים קשורים" – חברי העמותה, עובדי העמותה, תורמים שתמכו לעמותה סכום העולה על 25% מהמחזור שלה בשנה כלשהי, קרוביהם של מי מאלה, וכן תאגידים שאחד מאלה מחזיק ב-5% לפחות של המניות בהם או של כוח ההצבעה בהם, או שאחד מאלה משמש נושא משרה בהם או מכהן בהם בתפקיד מקביל לנושא משרה;

(10) דרישה של גורם מוסמך, היצוני לעמותה, לתקן ליקויים שהתגלו בה, לרבות הקטנת גירעון, ודיווח על ביצוע דרישה כאמור;

(11) אירועים הריגים שאירעו בעמותה בשנת הרוח, לרבות התפטרות מוסד ממוסדותיה, שינוי בקהל היעד שלה או שינוי באזורי הפעילות שלה;

(12) תיאור הפריסה הגאוגרפית של פעילויות העמותה;

(13) כל ענין מהותי אחר שאירע בשנת הרוח;

(14) התכניות העיקריות של העמותה לגבי פעילותה בשנתיים שלאחר שנת הרוח;

(15) כל עדכון שחל בפרטים המנויים בפסקאות (1) עד (13) בתקופה שמסוף שנת הרוח ועד למועד הגשת הרוח המילולי.

בתוספת זו –

"מחזור" – כהגדרתו בתוספת השניה;

"נושאי משרה" – חברי ועד, חברי ועדת ביקורת או הגוף המבקר, לפי הענין, המנהל הכללי של העמותה וכל מי שכפוף ישירות למנהל הכללי.

9. (א) הוראות חוק זה יהולו גם לגבי חברות שהתאגדו לפני יום התחילה, ובלבד שהן חברות לתועלת הציבור, כמשמעותן בסעיף 345א לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה. תחולה והוראות מעבר

(ב) חברות לתועלת הציבור כאמור בסעיף קטן (א), שלא נרשמו אצל רשם ההקדשות לפני תחילתו של חוק זה, יירשמו בפנקס לפי הוראות סעיף 345 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 5 לחוק זה, בתוך שישה חודשים מיום התחילה; במהלך תקופת ששת החודשים

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ב)

סעיף 9 לסעיף קטן (א)

מאחר שלא כל החברה שעונה על הגדרת חברה לתועלת הציבור לפי החוק המוצע ענתה להגדרת חברה לתועלת הציבור ערב החוק המוצע, ולכן לא נדרשה

הוראה זו נועדה להבהיר כי החוק המוצע חל גם על חברות שהתאגדו קודם תחילתו.

האמורה, לא יראו הברה כאמור, לענין סעיף 354(ב1) לחוק העיקרי, בנוסחו בסעיף 6 לחוק זה, כחברה שהפרה את חובתה להירשם בפנקס.

(ג) הברה שערב יום התחילה היה בידה היתר מאת שר המשפטים שניתן לפי הוראות סעיף 32 לפקודת החברות, בנוסחו ערב תחילתו של חוק החברות, יראו אותה כחברה לתועלת הציבור כמשמעותה בסעיף 345א לחוק העיקרי, בנוסחו בסעיף 5 לחוק זה.

(ד) הברה שערב יום התחילה היתה רשומה בפנקס של חברות לתועלת הציבור, שניהל רשם ההקדשות לפי סעיף 33 לחוק הנאמנות, בנוסחו במועד האמור, יראו אותה כחברה לתועלת הציבור הרשומה בפנקס כמשמעותו בסעיף 345ג לחוק העיקרי, בנוסחו בסעיף 5 לחוק זה.

(ה) הסייג הקבוע בסעיף 58(א) לחוק העמותות, בנוסחו בסעיף 8(11) לחוק זה, ולפיו בעת פירוק עמותה אין לנהוג בהתאם להוראות שבתקנונה שיש בהן כדי להביא לכך שנבסיה יועברו לאחר פירוקה, במישרין או בעקיפין, למטרות שאינן קרובות למטרות שהיו לה ערב מועד הפירוק, לא יחולו לגבי הוראות בתקנון העמותה שהיו בתוקף ערב יום התחילה ושבהן נקבע במפורש כי נכסי העמותה יועברו למטרות כאמור, אלא אם כן, שונו הוראות אלה או שונו מטרות העמותה, ביום התחילה או לאחריו.

ד ב ר י ה ס ב ר

זו שהיתה קיימת בפקודת החברות בוטלה בחוק, ולכן לא נכללה כאחד התנאים להיותה של הברה – חברה לתועלת הציבור, בסעיף 345א המוצע. ואולם מובן כי כל אותן חברות שבידן היתר תקף שניתן בעבר צריכות להימשך להיחשב חברות לתועלת הציבור והוראות החוק המוצע יחולו לגביהן.

לסעיף קטן (ד)

מכיוון שגם ערב יום התחילה ניהל רשם ההקדשות פנקס חברות לתועלת הציבור, מוצע ליצור המשכיות, ולהבהיר, כי חברה שערב יום התחילה היתה רשומה בפנקס כאמור מהווה חברה לתועלת הציבור לענין החוק המוצע, ויראו אותה כרשומה בפנקס המתנהל לפי החוק המוצע, מבלי שתידרש להניש בקשת רישום חדשה.

להירשם בפנקס, מוצע לאפשר תקופה של שישה חודשים שבמהלכה יירשמו כל החברות לתועלת הציבור בפנקס, וזאת במובחן מהדרישה שבסעיף 345ג המוצע לרישום בתוך 14 ימים בפנקס כאמור. מאחר שהרישום בפנקס אינו תנאי להחלת הוראות החוק המוצע על חברה לתועלת הציבור, יחולו כל הוראות החוק המוצע על חברה לתועלת הציבור גם בתקופת המעבר המוצעת, לפני רישומה. ואולם מובן כי לא ניתן יהיה להטיל עליה עצום כספי בשל הפרת החובה לרישום בפנקס.

לסעיף קטן (א)

אחד התנאים בחוק הנאמנות להיותה של חברה, חברה לתועלת הציבור הוא שקיבלה היתר משר המשפטים שלא לציין את הסיומת "בע"מ". אפשרות

ד ב ר י ה ס ב ר